

einzelne verzeihelt 4. III. 1915

Silvest. theol. Vol. 35

~~S. 111.~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.
VI-15.
SIGNAT. MDCCCXIII.

59

61

ΩΥ

SPECULUM

ANΘΡΩΠΟΓΝΩΣΙΑΣ
ABRAHAMICUM

DISPUTATIONE PHILOLOGICA

EX

Gen. 18. v. 27.

EXHIBITUM.

QUOD

PRÆSES

M. GOTTLIEB *Lekstein*/

Chemn. Misn. Alumn. Elect.

&

RESPONDENS

JOHANN MELCHIOR *Haselhun*/

S. S. Theol. Stud. Penicenf. Misn.

Publicæ Eruditorum Iuci

exposuerunt

in

Collegio Vet.

ad diem XI. Decemb. M. DC. LXXIIX.

| Horis antemeridianis:

WITTEBERGÆ,

Typis JOH. BORCARDI Acad. Typog. excudebat SIMON Sieberhitz.

V I R O
SUMME REVERENDO, MAGNIFICO,
AMPLISSIMO Atq; EXCELLENTISSIMO

DN. D. MARTINO
GEIERO,

Theologo consumatissimo, *Potentissimoque Electorū
Saxonie à Concionibus Aulicis primariis, Con-
fessionibus sacris & Consiliis Ecclesia-
sticis &c.*

Dn. Patrono, studiorumque suorum
Promotori summo æternum de-
venerando,

DISPUTATIONEM HANC PHILOLOGICAM
cum

*Voto semper duraturæ omnigenæque
salutis
in*

*Debita observantiæ Symbolum nec non ulteriores
commendationem*

SACRAM ESSE JUBET

Cultor humilissimus

P R E S E S.

PRÆLOQVIUM.

Nunc, dum hæc scribo, meos & ad hoc seculum, & ad meas vires, oculos converto. Illud maxime eruditum, hæc verò nullas, vel admodum exiguas deprehendo. Latere proinde satius esset, quam in publicam prodire lucem, cum illud λάβο βιώσας apud Viros etiam magnos in precio fuerit. Verum enim verò quum me minimè fugiat illud omnium ore calamitòsè frequentatum dictèrium: qui nunquam malè, nunquam bene, non possum, quin cursu susceptò viam ad ardua tendentem ambularem. Tentandum, cum audentes fortuna juvet, & virtus. An autem hæc à me conscripta Disputatio sit ulli vel placitura, vel profutura haut facile quidem scio, sed id tamen ingenuè affirmare possum nulli meum hoc institutum defuturum. Nam cui non notum כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא יִחַט אֶלֶּם
Et si non satisfecero multorum expectationi, saltem paucis hoc institutum placeat! sique minus voto respondeat exitus, sufficiat ille, qui meis studiis vel conatibus per DEI gratiam accedit fructus uberrimus. Tu vero summe DEUS לעזרתִי חוּשֶׁה לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קִדְשְׁךָ לְהַשְׁתַּכַּח בְּתַהֲלֶיךָ :

ficat) & אֵלֹהִים excelsus, hinc primum אֱלֹהֵינוּ Pater excelsus, de-
inde interpositio הָאֵלֹהִים ex nomine אֱלֹהִים factum est אֱלֹהֵינוּ, uti vi-
dere Gen. XVII. 5.

אָמַר) Est tertia pers. fut. in Kal. à rad. אָמַר dixit, pecul.
ipsum dicendi actum significat, mollemque vocis involvit signi-
ficatum. Ps. XXXIII. 9. conf. Gen. 1. 3. notat *jubere & imperare*.
Rabbinis nonnunquam idem ac אָמַר quod Aben Esra disertè
ostendit, quando scribit: אָמַר לוֹ כָּל הַהוֹכָחוֹת שֶׁהוֹכִיחוּן
אֱלֹהִים h. e. retulit ipsi omnes increpationes, quibus repre-
hendit eum Dominus. Luculentum etiam hujus significationis
Exemplum exiit in N. T. Joh. XVIII. 16. ubi hæc verba: Petrus
stabat ad ostium foris: exiit ergo discipulus alius אָמַר אֶתְּ
θυρωρῶν καὶ εἰσήγαγε πέτρον & dixit ostiariæ & introduxit Petrum,
h. e. retulit illi Petrum stare præ foribus. Cum ad cor refertur
significat *cogitare, statuere apud se* vide ψ. II. 7.

הִנֵּה) Prius est particula notans Ecce, & idem ac
Græcorum ἴδε & ἰδὲ, quod interdum ponitur ad attentionem exci-
tandam ex rei cujusdam novitate. Alterum הִנֵּה etiam particula
postpositiva, uti הִנֵּהנָא præpositiva. Radix non est הִנֵּה, uti
Elias Hutterus in Editione bibliorum statuit, sed est primitiva vi-
de D. Pfeif. introd. in Orient. pag. 91. Notat autem non minus
הִנֵּה Conf. Cant. III. 2. quam *quæso*. Qualis significatio hoc in
loco infra audiemus.

הוֹאֲלֵתִי) Est prima pers. in hiph. rad. הוֹאֲלֵתִי, faciendâ
הוֹאֲלֵתִי: sed notum ex Lexic. verbum hoc non nisi in Niph. & hiph.
usitatum esse. Illic notat *stultè agere, hinc velle, acquiescere, desi-
derare, resolvere, parare, incipere &c.* Requirit insuper ferme sem-
per verbum, uti & h. l. observare licet. Hinc etiam הוֹאֲלֵתִי nomen
Prophetæ, qui in V. T. concionatus legitur. Uti enim omnes
Prophetæ in V. T. Ebraei, ita etiam eorum nomina linguæ sanctæ
originem debent.

לִרְבֹּר) Est infinit. piel cum insepar. partic. לִרְבֹּר, rad. רָבַר
significans primò *loqui*, deinde *perdere* 2. Paralip. XXII. 10.
Et licet hæc significatio magnam moveri posset Questionem,
an nempe ex discrepantibus locorum concludendum, unum neces-
sariò

farid esse corruptum ? cum in ead. historia 2. Reg. XI. 1. pro
 ותאבר legatur ותאבר. Verum mittimus eam, cum nostri mi-
 nimè instituti, & respondemus cum magno quodam Viro: non
 semper ad voces, sed ad sensum esse respiciendum. Placuit Spi-
 ritui S. hïc ista alibi aliã uti voce. Pro *suadere* sumitur Prov.
 XXIV. 2. ihre štyppen rathen zu Unglück vertit B. Lutherus. Tan-
 dem notat etiam *consolari*, quando nempe in sacris præpositio על
 cum nomine לב subjungitur. Ex. gr. Gen. 34. 3. de Sichemo He-
 moris Hevæi filio legitur, postquam Dinæ Jacobi Patriarchæ filiz
 stuprum obtulerat, על-לב הנער & locutus est ad cor puellæ, quæ verba Targum Onkel. vertit ומלל
 תנחומין על-לבא & locutus est ad cor puellæ consolationes.
 Trag. Jonath. על-לבא רבירא ומלל פיוטין & locutus est
 persuasiones ad cor puellæ. De reliquis in Scripturæ S. locis idem
 est judicium. Vide Fess. Advers. sac. lib. 1. cap. 8.

[אל] partic. h. l. nota Accus. aliàs varie in Scriptura sumitur,
 conf. lexic. An Rad. cum Schindl. pag. 76. & El. Huttero, qui in
 Editione sua bibliorũ in gratiam, ut videtur, ignorantiz fratrum li-
 teras radic. absentes restituit, facienda אלה, quod & Kimchi putat,
 vide Excell. D. Pfeif. l. c.

[ארני] Est nomen DEI proprium, uti infra audiemus. Jo-
 hannes Först. in lex. Ebr. derivat hoc nomen à rad. ארן vel ארן ju-
 dicare, ita ut inferat potestatem & Authoritatem DEI non minus
 in pronunciandis justis judiciis, quam in iis potenter re ipsa exe-
 quendis, verum non est, ut eò recurramus, cum melius sit deduce-
 re à voce ארן, quæ ab ארן (cujus rad. inusitata ארן juxta R.
 Mardochai Nathan Autorem Concordantiarum Hebraicarum)
 basis, fulcimentum, sustentaculum, originem trahit, & communis
 Creatori & Creaturis rationalibus. Illi quidem πρώτως. His,
 angelis scilicet bonis & hominibus, δευτέρως. Illi partim ἰστω-
 δως, partim ὑποστατικως, quatenus secundæ Deitatis personæ & qui-
 dem λόγω incarnando, seu Messiz peculiariter tribuitur. His vel
 ratione honoris ac reverentiæ, quomodo, ut Senecæ verbis utar,
 obvios, si nomen non succurrit, Dominos salutamus, vel ratione
 Deo

Dominii ac potentiae. Uti ex Scripturae dicitur haud difficile quilibet videre potest.

אני] Est pronomen prim. pers. aliàs אני & אני ego. Notat autem hic Nominativus cum Vau junctus idem ac Latinorū de me, de me autem; vel plenè, me quod attinet, quod me spectat. Vide Thes. Gram. Buxt. l. 2. c. 10. pag. 432.

עפר] Est nomen abs. sing. masc. rad. ex Arabismo petenda, ubi עפר in pulvere volutavit, cum in Hebr: tantum adhuc in piel usitata. Notat autem hæc vox pulverem, minimè terram, ut caput secundum docebit.

אפר] Est quoq; nomen sing. masc. cum Præf. quod idem h. l. ac &. Radix iterum ex Arabismo deducenda. Et licet non incommode diceret radicem esse hinc אפר transgressus est, transiit, cucurrit, quæ cineri non sunt inimica, hinc אפרהו turba, coetus, confusio, miscella, non negandum tamen radicem eandem vocabulum hoc agnoscere cum præcedente עפר siquidè non raro Synonyma esse hæc duo legenti biblia satis constat conf. Magnif. D. Mart. Geie. de luctu Ebraeorum Cap. 18. § 3. pag. 326. Significat a. hæc vox pulverem, in quem redigitur materia justa, uti est ex. gr. אפר הפרה cinis de bacca rufa Num. 19. 9. de Idolis Es. 44. 20. de ligno 1. Reg. 20. 38. quo in loco Rabbinii pro אפר volunt legere אפר tegulum, aliàs in deformatione faciei adhibitum conf. 1. Reg. 14. 2. c. 22. 30. Verum hæc sententia minimè cum Prophetæ vulneratione coincidit, quæ v. præced. asseritur & ipsum deformationis actum antecedit. De hominum cinere Molochi oblatorum, Jerem. 31. v. 40. conf. Ps. CVI. 37. Jer. VII. 31. XIX. 5. Ezech. XVI. 20. 21. XXIII. 37. 39. quod sacrificium liber sapientiæ vocat τεκνοφόνες τελετάς cap. XIV. 26. conf. cap. XII. 5. 6. Vallis, in quo ejusmodi peragebantur, vocabatur בן חנם & בן חנם תפת sive quod ibi נער-נהם קור, sive quod Molochi Sacerdotes verba, felicem exitum significantia, pueris acclamarent dicentes: יהנה לך
erit

erit tibi saluti. ^{וַיִּשְׁמַע} quia tympanis tantos strepitus excitarunt ut
ne quidem Puerorum, in brachiis Molochi igneis repositorum, la-
mentationes à Parentibus audiri ac percipi potuerint, uti R. Kimchi
observat. conf. B. Lutheri Marginalia in Jerem. cap. 7. v. 31. Reliqua
loca, ubi de cinere agitur, lubens prætereo, cum haut difficile ex
Concordantiis ead. colligere.

[CAPUT II. SYNCRITICUM.]

^{וַיִּשְׁמַע} **C**ap. I. audivimus hoc verbum multas admittere signi-
ficationes. Hoc in loco autem idem esse ac *prosequi*
intermissum sermonem, alterius quasi cogitationibus re-
spondere extra dubium est. Abraham enim tunc temporis non
tenebatur responsionem dare, sed potius petita sua apud Domi-
num exponere, cum omnia à Domino responsione gratissimâ di-
gnata. Nec contrarium Versiones suadent. Omnes enim opti-
mè inter se conveniunt, petitoque nostro satisfaciunt. Quod at-
tinet præprimis Vers. LXX. ut & Junii & Tremellii dicendum
eas. optimè Textui originali respondere. Illa habet *וַיִּשְׁמַע* & respondens. Jam notum est verbum *ἀποκρισῶμαι* in N. T.
sæpius poni pro *respondere*, etiamsi nulla præcedat interroga-
tio uti videre Act. V. 8. Apoc. VII. v. 13. Hi posuerunt verbum
subjicere. Sic enim verterunt: *Abraham vero subjecit*, hoc est pro-
posuit de novo aliquid comprehensumque indicavit. Hinc Cicero
ad Her. 39. a. *subjeci*, hoc est proposui, rem sub aspectu omnium.
Reliquas non est, ut proponamus, cum in omnibus, quæ quidem
haberi potuerunt, res eodem recidat. Vau h. l. convertit, facien-
do ex fut. mediante - & dag. f. Præteritum, ut notum ex Gram-
maticis.

^{וַיִּשְׁמַע} **אברהם**) Targ. Onkelos, Junius, Tremellius, ut & Vul-
gata retinuerunt idem nomen cum Text. Orig. Pariter & Syrus.
nisi quod ex genio lingue utramque vocalem (τ) mutavit in (ο).
Arabi habet Ebrahimo. Estque apud eundem ejusmodi nomen
quod

quod ab illis inter invariabilia, ab Gvadagnolo inter irrevolu-
bilia refertur, rectumque facit per (o) obliquum per (a) ut
antem Abrahamum illum, quem DEUS ex Chaldaea vocavit,
intelligamus, non est, ut aliquid in medium proferamus, cum
id satis; sacra pagina nobis declaret.

וַיֹּאמֶר) Verbum hoc idem esse ac *dicere* hoc in loco o-
mnes ostendunt versiones sive enim reddamus cum Authore
Vers. græc. εἶπε, sive cum Paraph. Chald וַיֹּאמֶר sive cum Au-
thore Vers. Syr. sive cum Auth. Vers. Arab: sive cum aliis,
res eod redit. Vau h. l. utrumque respicit: & copulat & con-
vertit.

וְהִנֵּה-נָא) Vulgata hæc duo vocabula per *quia* semel red-
didit. Targum Onk. per וְהִנֵּה-כֵּן Ecce nunc, id quod se-
cuta Vers. samarit, nec non Junius & Tremellius, LXX. ha-
bet nōr. Syrus & Arabs verterunt per *Eccc.* An autem נָא
in Script. S. & sic etiam h. l. per *quaso*, ut Lutherus vertit ach-
ae per *nunc* exponenda? adhuc sub iudice lis est. Versiones
paulo ante citatas, ut & Aben Esram secuturi priorem signifi-
cationem planè exploderemus, sic enim scribit: כָּבַר
פִּירְשֵׁתִי כִי כָלֵנָא בְּמִקְרָא כְמוֹ עֵתָהּ i. est pridem exposui,
omne נָא in S. codice idem valere atque עֵתָהּ, cui & cal-
culum addit R. D. Kimchi in lib: Rad. scribens: omne נָא
ubivis idem sonare ac עֵתָהּ. Verum enim vero cum juxta R.
Salomon, aliosvè נָא etiam sit לשׁוֹן בְּקֶשֶׁה formula ob-
secrantis & per Aphærisin idem ac וְהִנֵּה facile utrumque h. in
l. quis affirmare potest. Sensus manet sanus sive per *quaso*
cum B. Luthero, qui sine dubio ad intercessionem Abrahami
seriam DEO que summo factam respexit, sive per *nunc* cum a-
liis exponamus.

וְהוֹאֵלְתִי לְרִבְרָב) *capitoli* sic plerique. Et licet nonnullæ Ver-
siones, (ut sunt Paraph. Chald. vertens per אֲסִנִּיתִי לְמַלְלָא
multum locutus sum. Arab: per *proximi sermonem*, red-
dens.

dens. Junii & Tremellii, Vatabl. Munster. quarum ista per *eupe-*
rem alloqui, illa *ausus fui*, hæc *complacuit mihi* Textum originis
expressit. (Quam ultimam etiam Rabb. omnes amplectuntur)
paululum recedant, optima tamen interpretatio erit, quando
nos cum B. Luthero, qui versit: *ich habe mich unterwunden*/
aliisque statuimus Abrahamum hoc in loco voluisse dicere:
volui seu placuit mihi loqui, etiamsi (Lutherus *wie wohl ich*)
pulvis & cinis sim. Vide eand. hujus verbi significationem
Jof. 17. 12. Jud. 17. 11.

אֱלֹהֵי אַבְרָהָם) prius vocabulum h. l. idem esse ac אֱלֹהִים no-
tam accusativi supra cap. 1. ostensum, nec opus reliquas Ver-
siones adscribere, cum omnes optimè sibi respondeant. Alte-
ram vocem quod attinet dicimus per illam nullo modo nu-
dum hominem, sed DEUM ipsum & quidem h. in loco secun-
dam Deitatis personam Filium nempe DEI, qui sapissimè in
assumpto corpore incarnationi suæ præludere voluit, intelligi,
uti postea in cap. ultimo evincere conabor, hinc non opus era-
bem bis eandem apponere.

וְיָנִי) Hoc pronomen cum suo Vau nullum nobis pa-
rit dubium, cum non minus Versiones inter sese conveniant,
quam significatio, cap. 1. data, huic optimè quadret.

פֶּדֶר) pulverem intellexisse Abrahamum satis superq;
Versiones pleræque injungunt. LXX. Interp. cum quibus
& D. Lutherus facit, nimis liberè adhibuisse vocem *yei* qui-
libet facilè videt, cum *yei* non *pulverem*, sed *totum hoc uni-*
versum imprimis significet. Melius itaque fecissent, si voce
χῆς, *χὺς*, *χῶμα*, *γῆ*, *λῶς*, *κοινὰ* usi essent, uti in aliis locis fe-
cère. Quis enim nescit ap. Hebræos talem observari ordi-
nem, ut אֶרֶץ illis *terra culta & habitabilis*, אֶרֶץ חַמָּה *terra hu-*
more suo compacta adhuc aut succulenta, conf. 1. Sam. IV. 12.
פֶּדֶר *terre prorsus arefacta, nana, tenuis, minutissima à vento fa-*
cilè diffilabilis, ut ex multis Script. S. dictis patet, conf. si lubet
Gen.

Gen. III. 19. deut XXII. 24. IX. 21. 2. Reg. XXIII. 6. lev. XIV. 41. Num. V. 17. &c.

יְהוָה) hinc iterum nobis non multum in hujus vocis significatione desudandum, Versiones ferme omnes verterunt per *cinerem* nec falso, cum Abraham revera illum intellexerit, uti cap. ultimo palam erit.

CAPUT III. PROBLEMATICUM.

Q. I.

An per Nomen יְהוָה hinc loco Filius DEI intelligendus?

Vocem יְהוָה, si kametz in fine non est ex patach ob accentum, sed nativum, nec jod suffixum, sed formativum, esse nomen æque ac Jehovah solius DEI proprium, nec ulli Creaturæ vel fictitio DEO communicabile, non est, ut multis probemus. Siquidem illud non solum 135, vel ut Masora vult 134. vicibus, de DEO vero summoque in Scriptura S. adductum, sed agnovere insuper illud pro nomine proprio non minus inter Judæos Onkel, qui ubique (uti & hinc l.) nomen יְהוָה pro eo habet, & R. D. Kimchi יְהוָה, dicens, citante Sixto Senensii lib. 5. bibl. annot. 100. quoties scribitur cum kametz, honoris, & excellentiæ causâ DEO tribuitur, quam è Photinianis (a) Socinus & (b) Crellius.

Et licet quis dicat, se facile quidem posse concedere, nomen יְהוָה cum (ט) in fine eodemque nativo esse soli DEO proprium, verum quæstionem hinc esse, an hoc in loco Deum, & non potius omnes tres comites, Abrahamo in Mamre apparentes, respiciat, sitque nomen plurale? nihil tamen evincet; cum nos non minus Textus & Versiones, quam Judzi

B 2

contra

(a) in expl. dict. 5. 67. v. 18. cont. Wickium.

(b) l. i. c. 10. de attributis, pref. lib. Joh. Volkely de vera Relig.

contrarium doceant. Qvi enim in Textu partim seipsum vocat Jehovah (quæ vox sine dubio יהוה) partim à Mose eodem tetragrammato insignitur, est Philoni: qui verè est, Rabb. Josuæ Filio Levi: Dominus DEUS omnipotens. Jam his observatis ostendam intelligi Filium DEI. Et ne falcem adeò nimis in alienam messem mississe viderer, Cabalistas consulere, Textuique huic applicare animus. Laudant illi hanc vocem, quod sit יהוה שמו nomen proprium, sine quo nulla alia detur via videndi faciem Regis, nullaque alia ratio conjungi cum Jehovah: imò dicunt nullas orationes, preces & deprecationes incipiendas esse sine hoc nomine. Quæ omnia, uti in aliis, ita etiam in hoc Textu ad Messiam applicanda veniunt. Abraham sanè sciebat in semine benedicto omnes gentes esse accepturas salutem; hinc se non ad DEUM Patrem, ob peccata iratum, sed ad Messiam, non minus futurum Redemptorem, quam universæ terræ judicem convertit, quando pro quinque illis civitatibus orationem suscipit, sperans se facillè urbium liberationem, gratiâ Messie Inventâ, impetraturum fore. Dicta ex N. T. hanc rem satis probantia, non adducam, cum ad illa suam sententiam revocasse sufficiat.

Q. II.

Quid Abraham per verba

וַיֹּאמֶר עַד זְמַן

intellexerit?

NE simus prolixi, duorum tantùm doctorum Virorum sententias, satis mentem Abrahami explicaturas, in medium proferre animus. Abraham, ait Chrysostomus, eximius ille totius Græciæ Doctor, fuit magnus summoque honore dignus, verum in comparatione aliorum mortalium. Quando au-

do autem DEUM respexit, facile agnovit se esse ratione origi-
nis pulverem, ratione interitus cinerem. Homo enim, ini-
tione creationis formatus de pulvere terræ, post lapsum in cine-
rem revertendus à DEO dicitur. Qvalis ergo Origo homini
primùm creato, talem etiam post mortem caro nostra habet
statum. Huic sententiæ non contrariatur alter nobis citandus
Franciscus nempe Georgius Venerus super Gen. sic inqviens:
cum dicit Abraham, loquens cum Domino, ego sum cinis &
pulvis, profert ne illa verba ad indicandam humilitatem sive
profert aliquod mysterium? Quando enim pulvis & cinis in-
ter se miscentur, tum quilibet videt, melius fuisse mixtionem
harum rerum nunquam instituisse, quia scilicet una res alte-
ram perdit. Sive vocat se pulverem in respectu ad ejus origi-
nem, & cinerem, quia corpus ejus igni purgandum? Qvam
ultimam sententiam, prioribus facile concessis, nemo no-
strum assumet, cum per purgationem igni efficiendam nihil al-
liud intelligat, quam fictum Pontificiorum purgatorium, uti
ex Theologicis luculenter patet. Videmus itaque Abrahamum
respectu pulveris ad suam originem, respectu cineris ad la-
psum primorum Parentum respexisse, qui effecit, ut omnes ho-
mines, si DEUS ex merito voluisset cum illis agere, instar pul-
veris & cineris fuissent removendi.

Q. III.

Coronidis loco adducta,

Quid

Scilicet significet manducare

cinerem tanquam panem?

Panem antiquitùs tam apud Græcos, quam Latinos sub ci-
nere calido fuisse confectum, probat non tantum Athe-
næus in VI. suorum *Δημιουργ.* c. XXV, speciem panis vo-
cans

cans ἄρτον σποδίτην & ἐγκυφίαν, quia scilicet ἡ θερμὸ-
 σποδία ἐγκύπτει sub cinere fervido coctus atque præpara-
 tus fuit, sed confirmat etiam hoc Seneca Epist. 90. ubi sic scri-
 bit: Tunc farinam aquâ sparsit, & assiduâ tractatione perdo-
 mavit, fixitque panem, quem primò cinis calidus & fervens
 texta percoxit. Volumus huncce ritum Ebræis quoque ad-
 scribere, haut difficilè erit sensum verborum exprimere. Si
 enim eòdem modò panis sub cinere debuit coqui, facilè eve-
 nire potuit, ut cum pane simul & cinis, illi inhærens, absum-
 tus fuerit. Quam tamen sententiam, licet facilè defendi pos-
 set, ego nemini obtrudere volo, sed afferam Magnif. D. Geie.
 sententiam, quam in lib. de luctu Ebræorum pag. 226. §. 5.
 approbavit dicens: quia lugentes non modò cinerem capiti
 injecerunt, sed etiam in illo sese volutarunt, facilè fieri po-
 tuit, ut cinerem vestitui & manibus, quas illotas gerebant, ad-
 hærentem simul cum pane manducarent. Confer, si placet,
 Excell: D. Andr. Sennert. LL. OO. PP. Acad. Senioreni Hospi-
 tem meum multis nominibus devenerandum, qui in Expli-
 cat. ψ. pœnit. V. v. 10. non tantum suam satis aptam, sed etiam
 aliorum sententiã luculenter & perspicuè proposuit atq; tra-
 didit. Sed manum de tabula, Censor adest, quem o-
 ptamus, imò & speramus, æquisimum.

Nisi pulvis erat quondam formandus
 ADAMUS,
 Pulvere de terra sive Imago DEI.
 Sed cinis est factus post culpæ maxima dam-
 na,
 In cineres mortis nunc abit omnis homo.
 Cre-

Credientis Populi Pater hoc testatus Abra-
mus,

Dum coram terræ iudice staret inops.
Sic cinis & pulvis sumus omnes, atq; mane-
mus

Pulveris & cineris nomina monstrat Ho-
mo.

Talia Tu Doctis Thesibus, PRÆCLARE
MAGISTER

Monstras, & Textus Viscera plena notas.
Perge piis ausis benedicit Summus JOVA
Atq; Patrocinium præstat ubiq; Favor!

Feliciores ominis ergo

f.
JOHANNES Deutschmann/D.

*D*um scandis cathedram nec non certa-
mina docta

Aggrederis; precor ut commoda mul-
ta ferant.

festinante calamo

Clariss. Dn. Præsidi Convict. & Amico
spavissimo hac scribebat

M. JOH. FRIDER. Schulze/

O. P. A.

Hoc juvat in studiis nullos tardare labores,
Ut citò sat veniat, quod cupiunt merita.
Quem fugit ex Patribus conscriptis cursus? ab imis
Per varias sortes quærere celsa studes.
Non ruis, ut multi, per Pulpita cuncta repente;
Sed tardè clarus *Præses* & ipse cluis.
I facilis *Musis!* propera producere plures
Per mundum fructus; Hoc mea vota volunt!

B. O. E.

*Clarissimo atq; louge Hnmanis, Dn. Præsidi,
Fautori Comm. atq; Amico suo
æstimantis.*

M. JOH. WOLFIIUS.

[F. P. A.]

Doctrina & pietas in Te conjuncta, probantur
Cunctis, nec nostro carmine, *Fautor*, egent.
Hinc pergas saltem, ceu pergis, dignaque tandem
Doctrina & pietas præmia rite ferent.

*Clarissimo Dn. M. Eksteinio, Fautori & Con-
uictori suo singulariter dilecto, boni
omnis ergo*

scr.

M. GEORGIUS Schwarze,
Greifsvvaldiâ Pomeran.

Aug VI 15

ULB Halle 3
003 865 746

Sb.

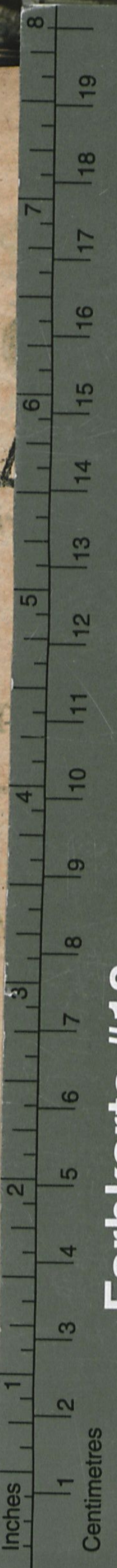
Reho
VD 17
KD 18
L

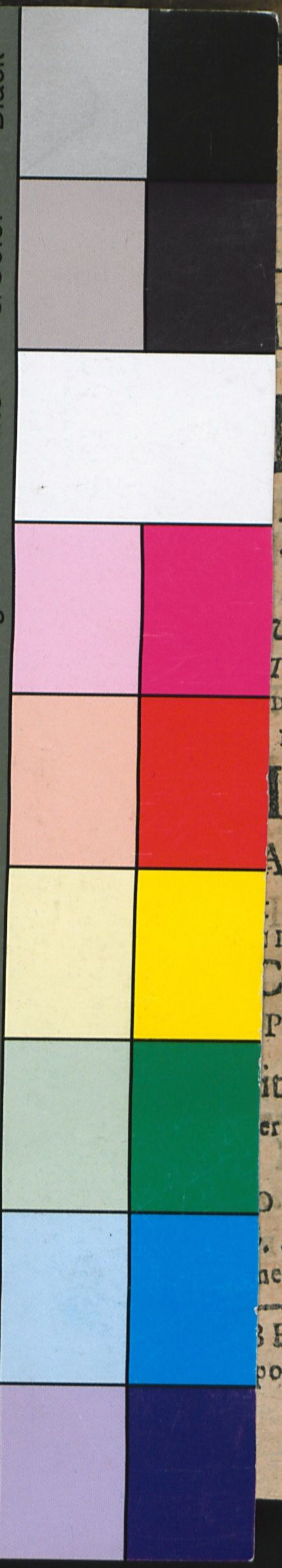

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

59

61

LUM
TNOZIAS
MICUM
PHILOGICA

v. 27.

TUM.

D

ES

IEB Eckstein/

Alumn. Elect.

DENS

CHIOR Haselhun/

Penicenf. Misn.

itorum luci

erunt

o. Vet.

. M. DC. LXXIX.

neridianis:

BERGÆ,

rog. excudebat SIMON Sieberhirc.

